

«Όταν ο ρυθμός του τάνγκο εκείνου τους ανάγκασε σε παύση απ' του πάθους το αεράκι σαν τα φίδια αλαφιαστήκαν κι όπως μιας κληματαριάς μυστήριας ποτισμένης στο γιορτάσι τα τσαμπιά, έτσι δεθήκαν. -Αουρα, αχ! παιδί μου εσύ! Ο κομπαρτίτο ξεσπαθώνει και θολωμένη η ντάμα του τη φλογερή της αδιαντροπία με πάθος του προσφέρει με τις πύρινες γλώσσες της σάρκας της μαστιγώνει ώς τα σωθικά του το δονούμενο ερωτικό ασκέρι».

Μαρσέλο ντελ Μάσο

«Κυρίες, κύριοι, φίλοι, Θέλω να κάνω μια διευκρίνιση προηγουμένως, που πιθανότατα θα είναι πολλές εκ των προτέρων διευκρινίσεις. Η πρώτη είναι πως υπαγόρευσα, βιαστικά, από τηλεφώνου, τη σειρά των θεμάτων αυτών των διαλέξεων, κι ύστερα το ξανασκέφτηκα, θεώρησα πιο φυσικό να τροποποιήσω αυτή τη σειρά. Οπότε θα αρχίσουμε, για να εξετάσουμε την ιστορία του τάνγκο, θα αρχίσουμε από το σκηνικό, από την ατμόσφαιρα, ύστερα θα περάσουμε στα πρόσωπα του τάνγκο, κατόπιν στην εξέλιξή του, που μετράει πλέον πολύ περισσότερο από μισό αιώνα, κι ύστερα ίσως να διακινδυνεύσω και κάποια δειλή παρατήρηση για το παρόν και το μέλλον του τάνγκο».

Αυτά είναι τα πρώτα λόγια του Χόρχε Λουίς Μπόρχες στο βιβλίο «Το τάνγκο» που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Πατάκη σε εξαιρετική μετάφραση της εμπειροτάτης Μαρίας Παλαιολόγου. Αυτό το τελευταίο το τονίζω ιδιαίτερα διότι είναι πραγματικά δύσκολο να μεταφράσεις-ξεμπερδέψεις το δαιδαλώδες μυαλό του μεγάλου Αργεντινού συγγραφέα.

Τρεις χιλιάδες πέσος από το Δεύτερο Βραβείο Λογοτεχνίας του Μπουένος Αίρες έδωσαν την ευκαιρία στον Μπόρχες να αφοσιωθεί το 1929 στο έργο του ποιητή Εβάριστο Καριέγο. Στην πραγματικότητα αυτό που έκανε ήταν να καταδυθεί στον κόσμο του τάνγκο. Να ψάξει την αρχή, την ψυχή και την έκφραση ενός ολόκληρου λαού μέσα από τη μουσική. Και βέβαια, τη λυτρωτική διάσταση του χορού.

Επειτα από αυτή την έρευνα, τις Δευτέρες του Οκτωβρίου του 1965, πάντα στις 7 το παίδευμα και πάντα στο διαμέρισμα της

«Φτιαγμένος από σκόνη και χρόνο»

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΜΠΕΪΟΓΛΟΥ

συνοικίας Κονστιτούσιον, έδωσε 4 σπουδαίες διαλέξεις. Είναι οι διαλέξεις αυτού του βιβλίου.

Η πρώτη διάλεξη ήταν «Η καταγωγή του τάνγκο». Μας μιλά ουσιαστικά για την ιστορία της Αργεντινής, μιας απομακρυσμένης και φτωχής αποικίας της Ισπανικής Αυτοκρατορίας. Για τους πολέμους, τις εισβολές των ξένων χωρών, την ίδρυση των πόλεων, τις μεγάλες μάχες της ανεξαρτησίας και τη συγκρότηση του έθνους. Και ύστερα μας μιλά για τη διανόηση και τους μεγάλους ποιητές που ενέπνευσαν τον λαό. Όταν κάποιος αναφέρεται στη Δημοκρατία της Αργεντινής θα πρέπει να ξέρει ότι αυτές οι λέξεις αντιστοιχούν σ' έναν άνθρωπο και μια μουσική (που είναι και χορός). Ο άνθρωπος είναι ο Γκαούτσο -ο έφιππος μοναχικός βοσκός- και φυσικά ο χορός το τάνγκο. Μιλά πολύ επίσης σε αυτή τη διάλεξη για τον Γουόλτ Γουίτμαν, τη μητέρα του και τα παιδικά του χρόνια παράλληλα με τη

μουσική του τάνγκο.

Στη δεύτερη διάλεξη «Πα τους κομπαρτίτο και τους μάγκες» περιγράφει γλαφυρά τα κατώτατα στρώματα της αργεντινικής κοινωνίας, τους νταήδες του κέντρου και τα μέρη όπου σύχναζαν, που απ' ό,τι φαίνεται εκεί γεννήθηκε το τάνγκο. Οι ποιητές της εποχής εμπνέονται από τον υπόκοσμο και έτσι γεννιέται ο μύθος ενός εθνικού χορού.

Στην τρίτη διάλεξη «Εξέλιξη και εξάπλωση» μας μιλά για τις κοινωνικές διεργασίες που έγιναν ώστε η Αργεντινή να γίνει γνωστή στον κόσμο και το τάνγκο να φτάσει στην Ευρώπη. Αρχισε ουσιαστικά στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ξένοι περιηγητές, διανοητές και καλλιτέχνες επισκέφτηκαν την Αργεντινή και διέδωσαν την κουλτούρα της που χόρευε στα βήματα του τάνγκο.

Στην τέταρτη διάλεξή του ο Μπόρχες μιλά σε βάθος για την πολυτραγουδισμένη αργεντινική ψυχή. Και την «αμπανέρα» και

Στην τέταρτη διάλεξή του ο Μπόρχες μιλά σε βάθος για την πολυτραγουδισμένη αργεντινική ψυχή. Και την «αμπανέρα» και τη «μιλόνγκα», μητέρες του τάνγκο. Και φυσικά για τους λογοτέχνες που την ύμνησαν μεταφέροντας το συναίσθημα πως οι άνθρωποι αυτής της χώρας είναι γενναίοι όχι μόνο στη μάχη αλλά και στη χαρά και τη λύπη τους

τη «μιλόνγκα», μητέρες του τάνγκο. Και φυσικά για τους λογοτέχνες που την ύμνησαν μεταφέροντας το συναίσθημα πως οι άνθρωποι αυτής της χώρας είναι γενναίοι όχι μόνο στη μάχη αλλά και στη χαρά και τη λύπη τους. Οι νεκροί τους ζουν στα τραγούδια τους και ζουν με πάθος και ένταση δίχως να τα βάλουν με την κακή τους μοίρα.

Έχουν κάποια σημεία συγκλονιστικής απόλαυσης τα κείμενα αυτά. Ακόμα και αν δεν έχεις χορέψει ποτέ σου τάνγκο, θέλεις να το κάνεις. Και βέβαια αυτό το βιβλίο είναι άλλη μια θαυμάσια δυνατότητα να καταλάβεις την καταγωγή αυτού του σπουδαίου συγγραφέα και διανοητή. Δεν θα υπήρχε καλύτερος τρόπος για να τελειώσει αυτό το κείμενο από ένα απόσπασμα από το ποίημα του Μπόρχες, «Το τάνγκο».

«Στ' ακόντνα υπάρχουν πράγματα παλιά, στους στίχους; στο άλλο πάτιο και στις κληματαριάς τους γρίφους. (Πίσω απ' τους καχύποπτους τοίχους ο Νότας κρατάει την κιθάρα και τη λαβή του ξίφους.) Εκείνο το ξέσπασμα, το τάνγκο, εκείνη η διαβολιά, της ζωής τα μεστά χρόνια προκαλεί. Φτιαγμένος από σκόνη και χρόνο, ο άνθρωπος διαρκεί λιγότερο και απ' του μεσημεριού την αντηλιά».

ΧΟΡΧΕ ΛΟΥΙΣ ΜΠΟΡΧΕΣ

Το τάνγκο

Μετάφραση: Μαρία Παλαιολόγου
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ